

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 3856/2021
22.09.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Марине Милановић, председника већа, Јелице Бојанић Керкез и Весне Станковић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Марија Јоксовић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Министарство одбране, коју заступа Војно правобранилаштво са седиштем у Београду, ради накнаде нематеријалне штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 628/21 од 18.03.2021. године, у седници већа одржаној дана 22.09.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 628/21 од 18.03.2021. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Саду П 9268/20 од 26.11.2020. године, ставом првим изреке, приговор пресуђене ствари је одбијен; ставом другим изреке, тужбени захтев је усвојен па је обавезана тужена да тужиоцу на основу нематеријалне штете исплати за душевне болове због умањења животне активности износ од 500.000,00 динара са законском затезном каматом од 26.11.2020. године као дана пресуђења до коначне исплате; обавезана је тужена да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 102.600,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности до коначне исплате, а тужилац је ослобођен дужности плаћања судских такси.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж 628/21 од 18.03.2021. године, ставом првим изреке, преиначена је пресуда Основног суда у Новом Саду П 9268/20 од 26.11.2020. године у побијаном усвајајућем делу и делу одлуке о трошковима парничног поступка, тако што је одбијен тужбени захтев којим је тражено да се обавезе тужена да тужиоцу на основу нематеријалне штете исплати за душевне болове због умањења животне активности износ од 500.000,00 динара са законском затезном каматом од пресуђења до исплате, па је тужилац обавезан да туженој накнади трошкове парничног

поступка у износу од 36.000,00 динара. Ставом другим изреке, обавезан је тужилац да туженој накнади трошкове жалбеног поступка у износу од 18.000,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је благовремено изјавио ревизију, због погрешне примене материјалног права, са предлогом да се о ревизији одлучи као изузетно дозвољеној у смислу члана 404. Закона парничном поступку.

По оцени Врховног касационог суда, ревизија тужиоца је дозвољена на основу члана 403. став 2. тачка 2. Закона парничном поступку („Службени гласник Републике Србије“ број 72/11, 49/2013-УС, 74/2013-УС, 55/2014, 87/2018, 18/2020, у даљем тексту ЗПП), па није било места оцени изузетне дозвољености ревизије у смислу члана 404. истог Закона.

Испитујући побијану пресуду у смислу одредбе члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је оценио да ревизија није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је рођен 1954. године. Војни рок је служио у периоду од 29.03.1973. до 28.06.1974. године у Учествовао је у рату у периоду од 01.10.1991. године до 19.11.1991. године, те касније од марта до октобра 1993. године. Као војни обвезник ВП .. Нови Сад дана 16.10.1991. године рањен је у десну потколеницу приликом извршавања ратних задатака на положају у селу Након рањавања сакривен у импровизованом склоништу од сламе, дана 21.10.1991. године пронађен је од стране Народне гарде Р. Хрватске, пребачен је као заробљеник у Вуковарску болницу, где је лечен од 05.11.1991. године, при чему је психички злостављан, а из болнице је изашао 19.11.1991. године, када су медицински центар у Вуковару заузеле снаге ЈНА. Пребачен је претходно у пољску болницу у ..., а 20.11.1991. године на ВМА Београд. Решењем Секретаријата за друштвене делатности бр. ../91 од 19.02.1992. године тужиоцу је признато својство ратног војног инвалида седме групе са 50% инвалидитета, а решењем од 14.02.1994. године истом је продужено својство ратног војног инвалида са правом на личну инвалиднину. Због наведених догађаја тужилац је имао психичких тегоба, те је почев од 1993. године почео да користи као терапију различите лекове за смирење и обраћао се лекару. Тужиоцу је дана 21.09.2017. године од стране специјалисте неуропсихијатра утврђена дијагноза Ф43.2 односно наведено је да болује од посттрауматског стресног поремећаја – ПТСП, када се види дуготрајно перзистирајуће постојање дисфункције за коју се очекује да ће перзистирати у будућности, те је констатовано да је стање дефинитивно без могућности корекције. Код тужиоца доминирају анксиозност, ниска фрустрациона толеранција, снижено основно расположење, немир, пад мотивације, несаница, флешбек моменти, лош сан, отежано уснивање, социјална дисфункција, без могућности побољшања без обзира на евентуално примењено лечење било ког вида или облика. Тужилац је у мирнодопским условима био дружељубив, а психички поремећаји какви су забележени код тужиоца указују да се интензивни стресогени фактори везују за ратна дејства и исти су довели до психичких

поремећаја код тужиоца, ближе описани у првостепеној пресуди, а која су резултирала наступањем умањења животне активности тужиоца у нивоу од 30%. Пресудом Општинског суда у Новом Саду П 1032/02 од 13.06.2002. године, обавезана је тужена да тужиоцу накнади нематеријалну штету, поред осталог на име умањења животне способности трајно и дефинитивно у проценту од 25% при чему је реч о накнади нематеријалне штете по наведеном основу, а због заосталих последица задобијених физичких повреда тужиоца и то у време ратних дејстава 1991. године која пресуда је постала правноснажна доношењем пресуде Окружног суда у Новом Саду Гж 3369/02 од 24.10.2002. године.

На тако утврђено чињенично стање првостепени суд је применом материјалног права из одредби Закона о облигационим односима, након оцене да потраживање тужиоца није застарело у смислу члана 376. ЗОО, усвојио тужбени захтев. Тужена је у смислу члана 173. и 174. ЗОО по правилима о објективној одговорности у обавези да тужиоцу накнади нематеријалну штету коју је тужилац у време ратних дејстава као војник у саставу тадашње ЈНА претрпео, у висини коју је применом члана 200. истог Закона одмерио као правичну новчану накнаду, имајући у виду све околности конкретног случаја, стресне, односно трауматичне догађаје које је тужилац претрпео и степен умањења живитне активности као последицу развоја психичких поремећаја трајног карактера.

Одлучујући о жалби туженог, другостепени суд је преиначио првостепену пресуду и одбио тужбени захтев као неоснован, оцењујући да је основан приговор застарелости тужиоцевог потраживања.

Одредбом члана 377. став 1. Закона о облигационим односима прописано је када је штета проузрокована кривичним делом, а за кривично гоњење је предвиђен дужи рок застарелости, захтев за накнаду штете према одговорном лицу застарева када истекне време одређено за застарелост кривичног гоњења.

Штета проузрокована припадницима бивше ЈНА у оружаним сукобима са паравојним формацијама бивших Република СФРЈ до дана њиховог међународног признања од стране Генералне скупштине ОУН од 22.05.1992. године, проузрокована је кривичним делом оружане побуне из члана 124. КЗ Југославије, па њено потраживање застарева у року од 15 година, прописаном за застарелост кривичног гоњења за то дело.

Имајући у виду да је тужилац у оружаним сукобима на територији Републике Хрватске рањен 16.10.1991. године, а да се повлачење јединица ЈНА и признања Републике Хрватске од стране Генералне скупштине Уједињених нација догодило у мају 1992. године, то је правилна оцена другостепеног суда да је применом члана 377. став 1. ЗОО потраживање тужиоца застарело, јер је тужилац тужбу суду ради накнаде нематеријалне штете за душевне болове због умањења животне активности, као последице преживљеног на ратишту поднео 07.08.2018. године, након истека привилегованог рока застарелости потраживања.

Неосновани су наводи ревизије да рок застарелости потраживања почиње да тече од 21.09.2017. године, када је према налазу вештака медицинске струке обољење тужиоца

ПТСП попримило коначан облик, те да је тада постало извесно да је обољење дефинитивно и неизлечиво и да се последице болести даљим лечењем не могу отклонити.

На застарелост потраживања накнаде штете проузроковане кривичним делом није од утицаја моменат сазнања за коначни обим штете, јер је реч о року застарелости чијим протеком оштећени апсолутно губи право на потраживање накнаде штете. Како нематеријална штета није елемент бића кривичног дела оружане побуне, почетак тока рока застарелости кривичног гоњења се везује за време извршења кривичног дела, а не за тренутак када је тужилац трпео душевне болове због умањења животне активности, као касније наступеле последице извршеног кривичног дела, која не утиче на застој и прекид застаревања кривичног гоњења.

Са изнетих разлога, применом члана 414. ЗПП одлучено је као у изреци пресуде.

**Председник већа-судија,
Марина Милановић, с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић**